

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Дикань В. В. Структурна трансформація промисловості України в бік розвитку високотехнологічного виробництва / В. В. ДИКАНЬ // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 50 (1023). – С. 33-41
2. Сидоренко Д.О. Аналіз тенденцій розвитку внутрішнього ринку високотехнологічних товарів України / Д.О. Сидоренко // Проблеми науки. – 2012. – № 10. – С. 22-27.
3. Зубко О. Методичні підходи до визначення рівнів технологічної місткості українського експорту / О. Зубко // Товари і ринки. – 2011. – № 1. – С. 59-67
4. Балабанова Н.В. Конкурентоспроможність продукції машинобудівного комплексу України / Н.В.Балабанова // Вісник маріупольського державного університету Серія: Економіка, 2013. – Вип. 5. – С. 21-26
5. OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2007. Innovation and performance in the global economy. – <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/fulltext/9207081e.pdf?expires=1283854521&id=0000&accname=guest&checksum=D3AD41456FE7902B66BEEAD92B2658D1>
6. UN Classifications Registry SITC Rev.4. [Electronic resource] -- access mode: <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/>
7. Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.min-doc.com.ua/normativy.html>
8. Форма 1-технологія // Державна служба статистики України. – Режим доступу: www.gorstat.kiev.ua/Docs/1-techn.doc
9. Експорт / імпорт товарів за країнами світу за січень-грудень 2013 року // Державна служба статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

УДК 338.1

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МУНІЦИПАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ НА ОСНОВІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ПІДХОДУ

Бутусов О.Д., аспірант кафедри економіки підприємства Ужгородського національного університету (Україна)

Бутусов О.Д. Управління розвитком муніципальних утворень на основі організаційного підходу

У даній статті розглядається організаційний підхід до сутності та управління розвитком муніципального утворення. Сформоване визначення муніципального утворення, та обґрунтована можливість застосування організаційного підходу до управління ним. Вказано на те, що багатолітність муніципалітету розкривається саме при використанні організаційного підходу до його аналізу. Досліджено сучасний стан управління муніципальним утворенням та визначено основні проблеми в управлінні муніципалітетів в системі місцевого самоуправління. Виявлено, що сучасний стан управління можна назвати «управління функціонуванням», таким чином, управління розвитком муніципальних утворень в рамках переданих на місцевий рівень державних функцій (повноважень) не представляється можливим. Показано важливість поняття розвиток, а особливо управління ним. Дано визначення стратегічного розвитку муніципального утворення та стратегічного планування як базового елементу стратегічного управління, що сприяє швидкій його адаптації до змін зовнішнього економічного середовища.

Ключові слова: муніципальне утворення, управління розвитком, організаційний підхід, стратегічне планування

Бутусов А.Д. Управление развитием муниципальных образований на основе организационного подхода

В данной статье рассматривается организационный подход к сущности и управления развитием муниципального образования. Сформировано определение муниципального образования, и обоснована возможность применения организационного подхода к управлению им. Указано на то, что многолетность муниципалитета раскрывается именно при использовании организационного подхода к его анализу. Исследовано современное состояние управления муниципальным образованием и определены основные проблемы в управлении муниципалитетов в системе местного самоуправления. Выявлено, что современное состояние управления можно назвать «управление функционирования», таким образом, управление развитием муниципальных образований в рамках переданных на местный уровень функций (полномочий) не представляется возможным. Показана важность понятия развитие, особенно управления им. Дано определение стратегического развития муниципального образования и стратегического планирования как базового элемента стратегического управления, которое способствует быстрой его адаптации к изменениям внешней экономической среды.

Ключевые слова: муниципальное образование, управление развитием, организационный подход, стратегическое планирование

Butusov O.D. Management of municipalities based on organizational approach

This article discusses the organizational approach to the nature and management of the development of the municipality. The current definition of the municipality, and the opportunity of applying organizational approach to management. Specified that the diversity of the municipality is revealed using organizational approach to its analysis. The current state of municipal formation and the main problem in the management of municipalities in the system of local government. Revealed that the current state management can be called "control operation" so management development within municipalities transferred to the local level of government functions (power) is not possible. Showing the importance of the concept of development, especially management. The definition of the strategic development of the municipality and strategic planning as a basic element of strategic management, which contributes to its rapid adaptation to changes in the external economic environment.

Keywords: municipality, management development, organizational approach, strategic planning

Постановка проблеми. Останнім часом дедалі більше усвідомлюється роль та важливість муніципальних утворень. Формування демократичної правової державності і соціально орієнтованої ринкової економіки неможливе без ефективного функціонування муніципальних утворень, які представляють собою особливий інститут, найбільшою мірою поєднують волю держави і інтереси населення. Звідси випливає важливість управління розвитком муніципалітетів, та пошук нових підходів щодо нього.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню управлінню розвитком муніципальних утворень приділяють значну увагу такі вчені як Львів Д.С., Гранберг А.Г., Егоршин А.П. Науковці Бурдакова Г.І., та Литовченко В.В, дають визначення організаційного підходу щодо управління розвитком муніципальних утворень, розкривають трієстість сутності муніципальних утворень, вказують на важливість стратегічного управління в процесі їх розвитку.

Мета наукової статті. Метою даного дослідження є визначення сутності муніципального утворення та управління його розвитком на основі організаційного підходу. Показати важливість стратегічного управління, а особливо стратегічного планування як невід'ємної складової в управлінні розвитком муніципального утворення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах як на регіональному, так і на муніципальному рівнях відбувається процес формування нової галузі організаційно-управлінської діяльності - стратегічного планування та управління розвитком території.

На даний час в практиці управління муніципалітетами домінує підхід, заснований на принципах місцевого самоврядування. Він полягає в делегуванні на місця державних повноважень. Однак обмежений перелік виконуваних на місцях функцій і недостатня кількість коштів місцевих бюджетів не дозволяють місцевим органам влади управляти розвитком території як центром економічного зростання

регіону, як того вимагає сучасна регіональна політика України.

Центри економічного зростання повинні утворюватися, в першу чергу, на територіях муніципальних утворень України з високою концентрацією інноваційного та промислового потенціалу. Це вимагає змістовної відповіді на запитання, що являє собою муніципальне утворення, що розуміється під його розвитком і як здійснюється управління цим процесом.

Муніципальне утворення – це територіальна одиниця, в рамках якої реалізується місцевий саморозвиток [1].

Розгляд поняття «муніципальне утворення» в рамках місцевого самоврядування, що використовується в практиці управління, вельми звужує розуміння цього складного соціально-економічного явища [2]. Багатоликість муніципального утворення розкривається при використанні організаційного підходу до його аналізу. На те, що територіальну одиницю держави можна віднести до організації так такої, вказують провідні дослідники проблем управління соціальними організаціями - Янг С., Пригожин А.І., Щедровицький Г.П. та ін [3]. Однак підхід до управління розвитком муніципального утворення як організації (організаційний підхід) до теперішнього часу не розроблений у всій сукупності притаманних організації особливостей.

Провідний дослідник в області проблем соціальних організацій Пригожин А.І. термін «організація» вживає в трьох різних значеннях: «По-перше, це штучне об'єднання інституціонального характеру, що займає певне місце в суспільстві і призначене для виконання більш-менш ясно окресленої функції ... По-друге, цей термін може означати певну організаційну діяльність, що включає в себе розподіл функцій, налагодження стійких зв'язків, координацію і т.д. ... По-третє, ... під організацією розуміються певні структури, будова і тип зв'язків як спосіб з'єднання частин у ціле, специфічний для кожного роду об'єктів ... » [3, с.315 - 317].

Очевидно, що муніципальне утворення володіє всіма характерними рисами організації, а його сутність розкривається з трьох сторін:

1. Муніципальне утворення створюється як поселення, як спільність людей. При розгляді сукупності соціальних груп пріоритетними стають соціальні питання, цінності населення і т.д.
2. Муніципальне утворення постає як інструмент вирішення державних цілей і завдань. На перший план виступають державні цілі та функції.
3. Муніципальне утворення може бути розглянуте як структурована і пов'язана сукупність підсистем. Предметом аналізу тоді виступають внутрішні і зовнішні зв'язки.

Зауважимо, що муніципальне утворення існує одночасно у всіх цих якостях, і властиві їм властивості і процеси багато в чому суперечливі

Одною з важливих властивостей організації є її розвиток, тобто «еволюція, що має своїм результатом якісні зміни процесу, предмета, явища» [5].

В даний час під розвитком розуміється «накопичення людського капіталу в його найбільш ефективну форму», а місто постає як місце і форма створення необхідних для цього ресурсів [6, с. 78].

При цьому управління розвитком муніципальних утворень співвідноситься з певними завданнями, по мірі виконання цих завдань відбуваються якісні зміни у всіх сферах муніципального утворення, а значить, його розвиток.

До основних завдань, муніципального управління відносять:

- задоволення потреб населення в послугах;
- реалізацію соціально-економічного потенціалу муніципального утворення;
- оптимальне поєднання місцевих і державних інтересів;
- розподіл соціальних благ, гарантованих державою, забезпечення їх загальної доступності, адресності тощо;
- підтримку систем життєзабезпечення муніципального утворення [7; 8].

Розвитком необхідно управляти. Процес муніципального управління являє собою комплексний багатогалузевий соціально-економічний процес функціонування та розвитку компонентів муніципального утворення, ціллю якого є задоволення потреб об'єктів муніципальної діяльності. При цьому у вузькому розумінні процесу муніципального управління, задоволення потреб об'єктів муніципальної діяльності проваджується в рамках вирішення питань місцевого значення. В широкому ж розумінні – будь-яких обґрунтованих потреб, а також потреб, що не суперечать закону. В цьому випадку процес муніципального управління може бути визначений як діяльність органів місцевого самоуправління з керування муніципальним процесом та використання коштів місцевого й державного бюджетів, а також іншими, передбаченими законом, способами [9].

Більш підходящим для практики управління муніципальними утвореннями є використання методів менеджменту та загальної теорії організації. Згідно з останньою, управління, що отожднюється зазвичай з цільовим впливом через вказівку, стимулювання, координацію, є тільки одна з частин управління організацією. Насправді воно поєднується ще з двома складовими: самоорганізацією (спонтанним регулюванням) і організаційним порядком (система норм і правил поведінки в організації, заданих зовні).

Таким чином, в муніципальному утворенні можна виділити три основні типи регуляторів: цільовий вплив; самоорганізацію і організаційний порядок. Цільовий керуючий вплив реалізується через визначення цілей і розробку технології їх реалізації. Існують два джерела цільового керуючого впливу - зовнішні (орган управління знаходиться за рамками об'єкту) і внутрішні (самоврядування). Керуюча підсистема не може повністю контролювати керовану підсистему, в результаті вона володіє деякою самостійністю у своїй поведінці, відносять до категорії керованості. Межі керованості в муніципальній утворенні обумовлені: складністю керованого об'єкта, обмеженими знаннями про нього, труднощами виконання рішень, внаслідок чого результат в тій чи іншій мірі обов'язково відхиляється від первісного змісту прийнятого рішення [10].

Самоорганізація являє собою один з найважливіших факторів муніципального управління, проявляється в якості економічних і соціальних регуляторів, як рефлексія на цільові управляючі дії. Групу соціальних регуляторів складають деякі елементи суспільного, групового свідомості, що впливають на масове поведінка (ідеологія, традиції, звичаї); вони діють через механізм громадської думки.

Організаційний порядок означає, що управлінський процес відбувається в організованому нормативному просторі - в середовищі безлічі цілей, регламентів, зв'язків, сформованих раніше і під які повинен підлаштовуватися керівник, втрачаючи в деякій мірі свою об'єктивність.

Отже, механізм управління муніципальним освітою є потрійним, в ньому присутні: цільовий керуючий вплив (зовнішнє управління і самоврядування), а також процеси: організаційний і самоорганізації. З цих особливостей впливає завдання організації їх взаємодії в єдності та взаємозв'язку, що означає інтеграцію управління.

Організаційний підхід до управління муніципальним утворенням дозволяє виявити таку закономірність: потрібна сутність муніципального освіти відповідає потрібності управління його розвитком.

Аналіз змісту та умов виконання переданих державними органами влади повноважень на місця дозволяє виділити проблеми в управлінні розвитком муніципальних утворень в системі місцевого самоврядування:

- не розкрита суть комплексного соціально-економічного розвитку муніципальних утворень;
- Не врахована специфіка муніципальних утворень при постановці цілей і завдань розвитку;
- органи місцевого самоврядування не забезпечені ресурсами для виконання всього комплексу управлінських функцій;
- повноваження спрямовані виключно на підтримку життєзабезпечення громадян, що призводить до об'єктивних труднощів в управлінні розвитком муніципальних утворень;
- обумовлені спрямованістю низки федеральних законів галузеві комплексні програми не враховують розвиток галузей спеціалізації муніципальних утворень;

- неузгодженість (відсутність координації, спряженості) муніципальних програм з програмами розвитку функціонуючих на його території недержавних підприємств і організацій, а також програм розвитку регіонів;
- сукупність запропонованих до розробки та реалізації безлічі довгострокових програм розвитку муніципальних утворень в рамках місцевого самоврядування не формує спільне бачення їх стратегічного розвитку, не дозволяє скоординувати і пов'язати програми розвитку галузевих і територіальних суб'єктів, обмежується ресурсами;
- відсутність у органів місцевого самоврядування мотивації до розвитку муніципального управління.

Таке управління можна назвати «управління функціонуванням». Таким чином, управління розвитком муніципальних утворень в рамках переданих на місцевий рівень державних функцій (повноважень) не представляється можливим. Виникає питання про використання у практиці місцевого самоврядування технологій менеджменту методами стратегічного управління.

Львів Д.С., Гранберг А.Г., Егоршин А.П. сформулювали визначення для регіону: «Стратегічне управління - управлінська діяльність, спрямована на досягнення поставлених цілей в умовах нестабільного, конкурентного, ринкового середовища, що включає діагностичний аналіз стану регіону, стратегічне планування та реалізацію обраної стратегії» [3].

Базовим елементом стратегічного управління є стратегічне планування. Стратегічне планування представляє собою дії і рішення керівництва по розробці специфічних стратегій, які допомагають організації досягти своїх цілей. Стратегічне планування сприяє прийняттю управлінських рішень по комплексним проблемам діяльності організації: визначенню розмірів інвестицій і джерел їх фінансування; впровадженню прогресивних технологій; диверсифікації виробництва і оновленню випускаємої продукції; удосконаленню управління організацією.

Передумовами стратегічного планування є: стрімкі зміни у зовнішньому середовищі організації, які викликані сучасним етапом науково-технічного розвитку і посиленням конкуренції за ресурси і ринки збуту; інтернаціоналізація ділового життя; принципові зміни ролі людини у виробництві і зростання її творчих можливостей.

Ці та інші обставини обумовлюють невизначеність шляхів розвитку організації та її оточення, навіть у найближчій перспективі. Одним із засобів часткового послаблення цієї невизначеності є розробка стратегічних планів. Головним результатом стратегічного планування є прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень по всім напрямкам діяльності організації, а також створення ефективних передумов для оперативного і поточного планування.

Стратегічне планування - це системний, аналітичний підхід, який аналізує бізнес і навколишнє середовище, як єдине ціле. Стратегічне планування забезпечує опрацювання інтегрованого, координованого і послідовного бачення шляху, яким організація бажає просуватися, що сприяє швидкій її адаптації до змін зовнішнього економічного середовища [10].

Таким чином, організаційний підхід до сутності та управління розвитком муніципального утворення збагачує складене в практиці і узаконене розуміння цього соціально-економічного явища. Муніципальне утворення, існуючи одночасно в трьох якостях - як поселення, або спільність людей, як інструмент вирішення державних цілей і завдань, як структурована і взаємопов'язана сукупність підсистем, позиціонується як місце і форма створення ресурсів для розвитку людського потенціалу. Потрібна сутність муніципального освіти зумовила потрібність в управлінні його розвитком: це цільові управляючі дії, самоорганізація і організаційний порядок. Їх найбільш ефективна комбінація можлива лише в рамках стратегічного управління, із використанням стратегічного планування. Принципова відмінність стратегічного підходу від широко поширеного в практиці місцевого самоврядування функціонального підходу полягає саме в «управлінні розвитком», а не «управлінні функціонуванням».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Кузнецова Е.М., Местное самоуправление и социальная работа // Конспект лекций.- Омск: Издательство ОмГТУ, 2010 – 120 с.
2. Бурдакова Г.И. Организационно-экономические модели, формы и механизмы развития территориальных образований инновационно-промышленной специализации // Ученые записки Комсомольского-на-Амуре государственного технического университета «Науки о человеке, обществе и культуре». – 2012. – № III – 2 (11) – С. 95–98.
3. Пригожин А.И. Методы развития организаций. – М.: МЦФЭР, 2003. – 864 с.
4. Львов А.Г. Стратегическое управление: регион, город, предприятие / под ред. Д.С. Львова, А.Г. Гранберга, А.П. Егоршина; ООО РАН, НИМБ. – М.: ЗАО «Изд-во «Экономика», 2004. – 605 с.
5. Литовченко В.В., Несмачных О.В. Формирование синергетического эффекта в экономическом кластере на основе закона возрастающей отдачи // Фундаментальные исследования. – 2013. – № 6, Ч. 5. – С. 1220–1223.
6. Лебедев С.А. Философия науки: словарь основных терминов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Академический Проект. 2006. – 320 с.
7. Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід / Ткачук А., Аграновф Р., Браун Т. – К. : Заповіт, 1997. – 188 с.
8. Куйбіда В. С. Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування : [монографія] / В. Куйбіда. – К. : МАУП, 2004. – 432 с.
9. Таций В. Я. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів : [монографія] / В. Я. Таций, 2009.
10. Управление стратегическим развитием промышленного центра: монография / В.К. Заусаев, В.П. Михалев, Бурдакова Г.И., В.В. Литовченко; отв. ред. Е.Н. Галичанин. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 2010. – 373 с.
11. Рульев В.А. Менеджмент: навч. посіб. / В.А. Рульев, С.О. Гуткевич. – К.: Центр учбов. л-ри, 2011. – 312 с.

УДК: 65.012.34:338.432

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

Василенко О.П., к. с.-г. наук, доцент кафедри менеджменту організацій Уманського національного університету садівництва

Василенко О.П. Удосконалення управління логістичною діяльністю в підприємствах АПК. Розглянуті теоретико-методологічні засади управління логістичною діяльністю підприємств АПК. Показано, що динамічний розвиток ринкових процесів в Україні, реформування усього комплексу виробничих відносин вимагають створення принципово нової системи управління підприємствами АПК. Основні засади такого управління вимагають конкретних механізмів, заснованих на логістично-маркетинговому підході до організації поточних процесів і потоків на довиробничому, внутрішньому і поствиробничому етапах переміщення матеріальних і нематеріальних ресурсів. Визначено два рівні логістики: макрологістика, завданням якої є розгляд глобальних проблем управління матеріальними та інформаційними процесами, та мікрологістика, яка вивчає локальні проблеми управління матеріальними та інформаційними потоками на рівні підприємства. Уточнено визначення понять “логістика” та “агрологістика”. Запропоновано необхідність побудови служби логістики і маркетингу, в основі якої покладені принципи оптимальності і пріоритетності розвитку підприємства в різних ринкових ситуаціях.

Ключові слова: логістика, макрологістика, мікрологістика, агрологістика, управління матеріальними та інформаційними потоками

Василенко А.П. Совершенствование управления логистической деятельностью на предприятиях АПК. Рассмотрены теоретико-методологические основы управления логистической деятельностью предприятий АПК. Показано, что динамичное развитие рыночных процессов в Украине, реформирования всего комплекса производственных отношений требуют создания принципиально новой системы